

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST
U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

2020. GODINE

5.a.2
INDIKATOR

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

**TRANSFORMIRAMO
SVOJ SVIJET:
AGENDA ZA
ODRŽIVI RAZVOJ
DO 2030.
GODINE OBUHVATA
17 CILJEVA
ODRŽIVOG
RAZVOJA (COR)
I 169 POTCILJEVA.**

Agenda 2030 postala je glavna referenca za razvojne politike i programe na nacionalnom nivou.

Dvadesetpetog septembra 2015. godine 193 države članice UN-a usvojile su nove globalne ciljeve za narednih 15 godina na Samitu UN-a za održivi razvoj u New Yorku.

KO JE NADLEŽAN ZA PRAĆENJE INDIKATORA COR?

Agencije koje vode podatke nadležne su da preuzmu vodstvo u koordinaciji i usmjeravanju postupka praćenja i izvještavanja u ime drugih partnera i zainteresiranih strana.

Metapodaci: Komisija za statistiku UN-a objavila je metapodatke koje razmatraju/razvijaju agencije koje vode podatke za svih 17 ciljeva.

Metapodaci za indikatore u vezi sa zemljištem mogu se pronaći u sljedećim izvorima:

[COR 5.a.1](#)

[COR 5.a.2](#)

[COR 1.4.2](#)

ORGANIZACIJA ZA HRANU I POLJOPRIVREDU (FAO) JE AGENCIJA KOJA VODI PODATKE ZA 21 INDIKATOR

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

POTCILJ 5.a

Provesti reforme kojima bi se ženama dala jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i drugom imovinom , finansijskim uslugama, nasljedstvu i prirodnim resursima, u skladu s nacionalnim zakonima.

Potcilj 5.a mjeri se pomoću dva indikatora: kvantitativnog i kvalitativnog indikatora koji, kada se skupa mjere, omogućavaju zemljama da prate utjecaj pravne reforme na vlasništvo i/ili kontrolu nad zemljištem od strane žena.

INDIKATOR 5.a.1

Indikator 5.a.1: „(a) Procent osoba s vlasničkim ili osiguranim pravima nad poljoprivrednim zemljištem (od ukupnog poljoprivrednog stanovništva), po spolu; i (b) Udio žena među vlasnicima ili nosiocima prava nad poljoprivrednim zemljištem“, po vrsti prava.

INDIKATOR 5.a.2

Procent zemalja u kojima pravni okvir (kao i običajno pravo) garantira jednaka prava žena na vlasništvo i/ili kontrolu nad zemljištem.

FAO je agencija koja vodi podatke za ovaj indikator i razvio je metodologiju za izvještavanje u saradnji s agencijama koje osiguravaju podatke i s partnerima.

ZBOG ČEGA SE ZAKONSKI INDIKATOR O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI NALAZI U SFERI VLASNIŠTVA I KONTROLE NAD ZEMLJIŠTEM?

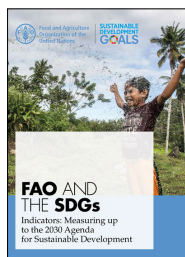
Uključivanjem indikatora 5.a.2 prepoznaje se da veća ravnopravnost u posjedovanju i kontroli nad zemljištem doprinosi ekonomskoj efikasnosti i ima višestruke pozitivne efekte za postizanje niza drugih COR, uključujući i smanjenje siromaštva (cilj 1), sigurnost hrane (cilj 2) i dobrobit za domaćinstva, zajednice i zemlje (ciljevi 3, 11 i 16, između ostalog).

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

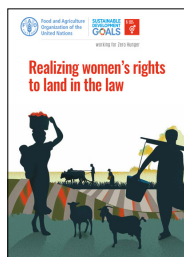
KOJE ALATE IMAMO NA RASPOLAGANJU ZA RODNO RAVNOPRAVAN POSJED NAD ZEMLJIŠTEM?

[Agenda za održivi razvoj do 2030](#)

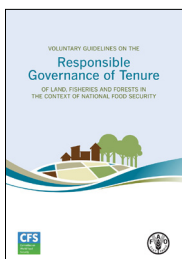
[FAO i indikatori za COR: mjerenje učinka na postizanju agende za održivi razvoj do 2030.](#)

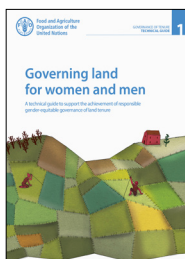
[Priručnik za izveštavanje o indikatoru 5.a.2 za COR](#)

[Alat za procenu zakona](#)

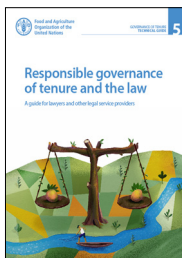
[Dobrovoljne smjernice za odgovorno upravljanje posjedom nad zemljištem, ribnjacima i šumama u kontekstu nacionalne sigurnosti hrane](#)

[Upravljanje zemljištem za žene i muškarce](#)
[Tehnički priručnik za podršku postizanju odgovornog rodno ravnopravnog upravljanja posjedom nad zemljištem](#)

[Kreiranje sistema za evidentiranje prava posjeda i prvi upis](#)

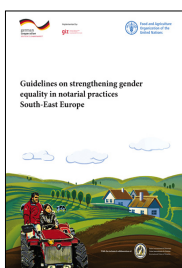
[Odgovorno upravljanje vlasništvom i zakon](#)
[Priručnik za advokate i druge pružaoce pravnih usluga](#)

[Poboljšavanje načina upisa prava posjeda](#)

[FAO baza podataka o rodnom pitanjima i pravima nad zemljištem](#)

[Smjernice za jačanje rodne ravnopravnosti u notarskim postupcima – Jugoistočna Evropa](#)

Regionalne smjernice za jačanje rodne ravnopravnosti u notarskoj praksi nude brze i jednostavne korake i kontrolne liste kao pomoć notarima u pružanju dužne pažnje u uslugama koje pružaju u skladu sa zakonom kroz identificiranje i zaštitu prava svih žena i kćerki koje imaju pravni interes u datoj usluzi. Također pružaju dodatne informacije za notare koji žele da unaprijede svoje znanje i razumijevanje o tome kako usluge koje oni pružaju utječu na rodna pitanja i savjete kako da se uključe u zagovaranje.

USKORO

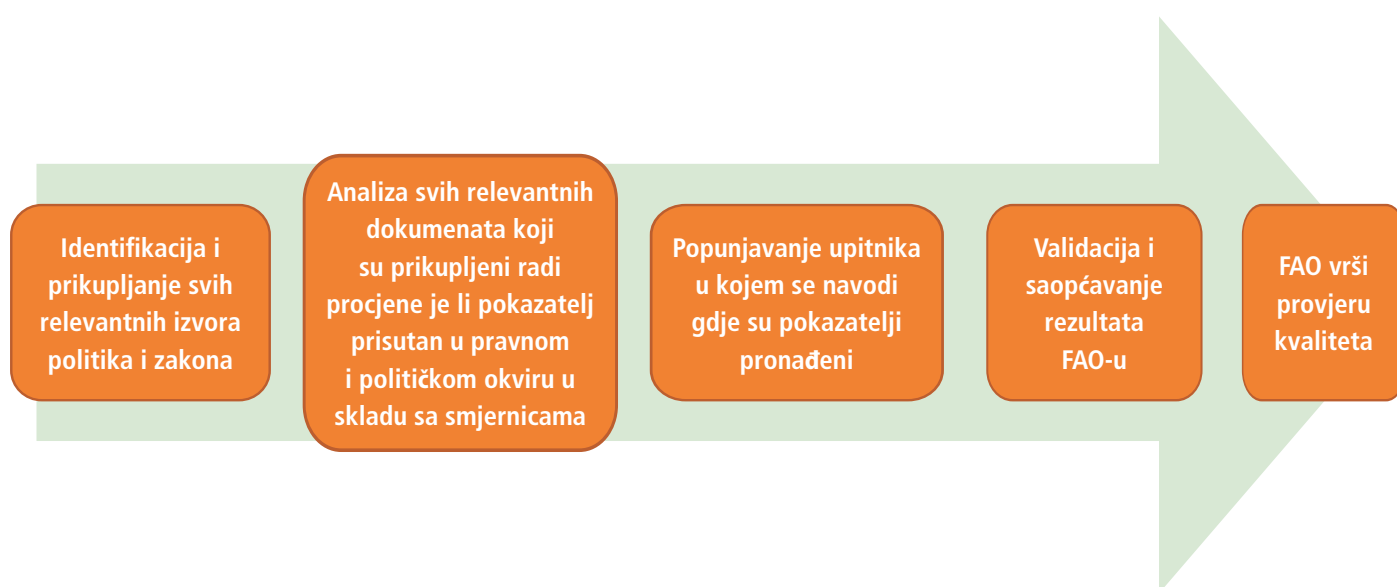
- Regionalne smjernice za jačanje rodne ravnopravnosti u službama za upis prava u Jugoistočnoj Evropi
- Nacionalne obuke za provođenje regionalnih smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u notarskim postupcima i praksama upisa prava u Jugoistočnoj Evropi

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

POSTUPAK I METODOLOGIJA IZVJEŠTAVANJA ZA INDIKATOR 5.A.2 ZA COR

POSTUPAK IZVJEŠTAVANJA

Eksperti za pravna pitanja iz relevantnih nacionalnih institucija pregledaju sve postojeće zakonske odredbe kako bi utvrdili postojanje šest pokazatelja koji se smatraju međunarodnom dobrom praksom u garantiranju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem.

ŠEST POKAZATELJA OBUHVATAJU:

POKAZATELJ A

Zajednički upis zemljišta obavezan je ili se potiče pomoću ekonomskih poticaja za bračne ili nevjenčane partnere.

POKAZATELJ C

Jednaka prava nasljeđivanja za žene i djevojke.

POKAZATELJ E

Zaštita prava žena na zemljište u kontekstima gdje zakon eksplicitno prihvata običajno pravo.

POKAZATELJ B

Saglasnost supružnika za zemljišne transakcije.

POKAZATELJ D

Alokacija finansijskih resursa za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od žena.

POKAZATELJ F

Obavezne kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju.

Kao agencija koja vodi podatke, FAO obračunava rezultate i izračunava procent zemalja u kojima je ostvaren napredak u pravnom okviru (što podrazumijeva i običajno pravo) kojim se garantiraju jednaka prava žena u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem. Metodologiju je usvojila Međuagencijska i ekspertna grupa za indikatore COR (IAEG-SDGs) u novembru 2017. godine, a indikator je podignut na II NIVO.

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

REGIONALNA INICIJATIVA NA ZAPADNOM BALKANU

Regionalna inicijativa na zapadnom Balkanu bavi se izazovima koji se javljaju u vezi s pristupom žena vlasništvu i kontroli nad zemljištem. Na Zapadnom Balkanu formirani su multidisciplinarni rodni timovi u sastavu stručnjaka za zemljišnu administraciju, donosilaca politike u vladi, stručnjaka za rodna pitanja, lokalnih NVO i notara u cilju pružanja podrške postupku jačanja rodne ravnopravnosti i socijalne inkluzije u stvarnim pravima.

Godine 2013. podaci o rodnoj zastupljenosti koje su izrađivale sve zemlje ukazivali su na nizak nivo vlasništva nad zemljištem u rukama žena. Vlade u ovom regionu bile su iznenađene činjenicom da je vlasništvo žena nad zemljištem na nekim mjestima iznosi svega 3 procenta, a u većini slučajeva ne više od 30 procenata.

PARTNERSTVA I REZULTATI

Od 2015. godine i usvajanja Agende 2030 Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) u ime Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (BMZ), FAO-a i Međunarodne unije notara (UINL) fokusirala je svoje napore na dva primarna cilja:

- 1 omogućavanje izvještavanja i praćenja po zemljama za indikator 5.a.2 za COR o rodnoj ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem;**
- 2 pružanje doprinosa u implementaciji indikatora 5.a.2 za COR kroz saradnju s lokalnim zastupnicima promjena.**

Za cilj 1, rezultati analiza zakona koje su provedene tokom 2015-2016. godine ažurirani su početkom 2020. godine u cilju podrške novom krugu izvještavanja o COR. Ove analize su provedene pomoću Alata za zakonsku procjenu (Legal Assessment Tool - LAT) FAO-a za rodno ravnopravan posjed nad zemljištem, koji je posebno razvijen tako da implementira Dobrovoljne smjernice za odgovorno upravljanje posjedom nad zemljištem, ribnjacima i šumama u kontekstu nacionalne sigurnosti hrane (VGGT) i njihov princip rodne ravnopravnosti i da omogući nacionalno izvještavanje po indikatoru 5.a.2 za COR. VGGT su usvojeni 2012. godine od strane Svjetskog odbora za sigurnost prehrane (CFS), što daje legitimitet i autoritet njihovim preporukama za politiku. Primjena LAT-a je pomogla u identifikaciji nekih od pravnih i tehničkih prepreka za pristup vlasništvu nad zemljištem za žene i bacila svjetlo na neke od izazova u implementaciji.

Za cilj 2, FAO i GIZ su formirali partnerstvo s UINL-om radi identifikacije potrebnih kapaciteta za notare i službe za upis prava u regionu i radi pružanja pomoći u premošćavanju jaza implementacije koji je identificiran u okviru Cilja 1. Organizirana je radionica na kojoj su okupljeni predstavnici ministarstava pravde iz regiona, notara i službi za upis prava. Ovaj je forum omogućio da lokalni stručnjaci iz prakse razmijene iskustva, izazove i rješenja i pomogao da razvojni partneri pruže integriranu i ciljno usmjerenu podršku, koja je ukorijenjena u lokalnoj realnosti, a sve u cilju implementacije VGGT i COR 5.a.2. Ova je saradnja dovela do objavljivanja „Smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u notarskim postupcima – Jugoistočna Evropa“. FAO, GIZ i UINL sada pružaju podršku u adaptaciji ovih smjernica po državama radi njihovog usklađivanja s nacionalnim pravnim okvirima i specifičnostima svake zemlje.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

**ALAT ZA
ZAKONSKU
PROCJENU (LAT)
OBUHVATA ŠEST
POKAZATELJA
ZA COR I POTIČE
ZEMLJE DA
PRIORITETIZIRAJU
ZAKONSKE
REFORME KOJE
SU NEOPHODNE
ZA POSTIZANJE
RODNE
RAVNOPRAVNOSTI.**

POSTUPAK IZVJEŠTAVANJA O INDIKATORU 5.A.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU

NA NIVOU ZEMLJE

Indikator 5.a.2 zasniva se na Alatu za zakonsku procjenu (LAT) FAO-a za rodno ravnopravan posjed nad zemljištem. LAT obuhvata procjenu nivoa do kojeg politički i pravni okvir jedne zemlje podržava rodno ravnopravne aranžmane za posjedovanje zemljišta testiranjem tog okvira u odnosu na 26 indikatora koji su utvrđeni međunarodnim konsenzusom, a naročito Konvencijom o eliminiranju svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW) i međunarodno usvojenim dobrim praksama, kao što je VGGT.

LAT obuhvata šest pokazatelja COR i omogućava zemljama da planiraju, utvrđuju prioritete i provode pravne reforme koje su neophodne za postizanje rodne ravnopravnosti kako u zakonima, tako i u praksi. Iako to nije obaveza u procesu izvještavanja o indikatoru 5.a.2 za COR, zemlje Zapadnog Balkana primijenile su LAT kao prvi korak u izvještavanju o COR radi praćenja napretka na postizanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem i identifikacije oblasti u kojima su potrebne dalje reforme.

NA REGIONALNOM NIVOU

Na regionalnom nivou, zemlje su razmijenile rezultate procjene indikatora 5.a.2 za COR i LAT-a putem regionalnih sastanaka i zajedničkih publikacija. Ovo je pomoglo u uspostavljanju i održavanju podrške za zakonsku i administrativnu reformu i za druge napore koje će svaka zemlja poduzimati.

Procjena indikatora 5.a.2 za COR i LAT pomaže zemljama da identificiraju sličnosti i razmijene najbolje prakse, kao i da uče iz iskustava svojih susjeda.

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PODRŠKA ZA AGENDU 2030

Indikator 5.a.2 za COR

FAO, Njemačka razvojna saradnja, UINL, Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE), Grupa Svjetske banke i drugi razvojni partneri pružaju podršku regionu Zapadnog Balkana u jačanju rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem i pružanju doprinosa za implementaciju i izvještavanje o indikatoru 5.a.2 za COR.

PRICE NOTARA

Notari u regionu identificirali su slučajeve u kojima su žene gubile svoje vlasništvo nad zemljištem, bilo usljed manjkavosti zakonske regulative ili standardiziranih procedura u zakonodavnim tijelima, bilo zbog opstanka diskriminatornih običaja. U velikom broju slučajeva žene se odriču svojih stvarnih prava pod društvenim pritiscima, a u nekim situacijama i usljed uvjerenja da nemaju pravo da budu vlasnice zemljišta.

NAREDNI KORACI

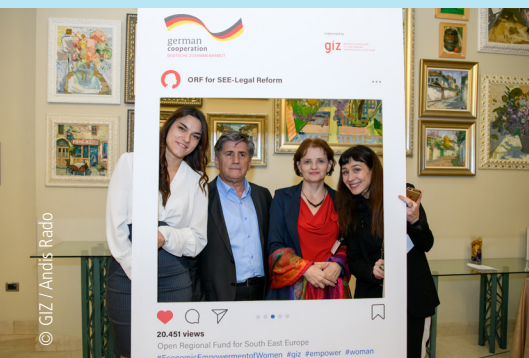
U okviru Otvorenog regionalnog fonda za zakonsku reformu GIZ-a, Njemačka razvojna saradnja nastavlja pružati podršku ministarstvima pravde, notarskim komorama i službama za upis prava u Jugoistočnoj Evropi u implementaciji zakonskog okvira za ekonomsko osnaživanje žena kako bi se notarima omogućilo da uzmu u obzir prava žena u prekograničnim transakcijama i da primjenjuju rodnu ravnopravnost u svakodnevnom radu notara i službi za upis prava kroz tehničku podršku, regionalnu razmjenu, razvoj kapaciteta i podizanje svijesti.

Radionica za validaciju unapređenja rodne ravnopravnosti u smjeru COR 5.a.2 na Zapadnom Balkanu, 14. septembar 2018. godine, Rim, Italija

UINL je posvećena preuzimanju ključne uloge u postizanju potcila 5.a.2. Po okriljem Memoranduma o razumijevanju između FAO i UINL-a, koji je zaključen 8. januara 2016. godine, UINL pruža tehničku podršku nacionalnom usvajanju Regionalnih smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u notarskim postupcima. Pored toga, UINL razvija nove VGGT tehničke smjernice o ulozi notara u pružanju podrške za provođenje Dobrovoljnih smjernica za odgovorno upravljanje posjedom.

Multidisciplinarni tim FAO-a posvećen je pružanju podrške zemljama u praćenju i procjeni napretka po indikatoru 5.a.2 za COR, između ostalog kroz podršku saradnji na međuregionalnom nivou i razmjeni znanja između različitih regiona.

Lansiranje projekta GIZ-a „Jačanje ekonomskog osnaživanja žena“, novembar 2019. godine, Tirana, Albanija

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

REZULTATI LAT INDIKATORA/POKAZATELJA COR NA ZAPADNOM BALKANU

U januaru 2020. godine ponovo je obavljena LAT procjena, u skladu sa zvaničnom metodologijom koja se koristi za izvještavanje po COR za indikator 5.a.2.

LAT INDIKATOR	ALBA-NIJA	BIH	SRBJA	SEV. MAKE-DONIJA	CRNA GORA	KO-SOVO*	LAT METODOLOGIJA
18(a) Zajednički upis zemljišta obavezan je ili se potiče za bračne partnere	3	0	2	2	2	3	0 Pokazatelj ne postoji
18(b) Zajednički upis zemljišta obavezan je ili se potiče za vanbračne zajednice	0	0	2	2	2	2	0.5 Pokazatelj u razvoju koji obuhvata ovo
17(a) Saglasnost supružnika je neophodna za zemljišne transakcije	2	0	2	2	2	3	1.5 Pokazatelj uspostavljen koji obuhvata ovo
17(b) Saglasnost partnera je neophodna za zemljišne transakcije	0	0	2	2	2	3	1 Politika uspostavljena koja obuhvata pokazatelj
20(a) Jednaka prava udovica i udovaca odnosno partnera na udio u imovini supružnika	2	2	2	2	2	2	1.5 Nacrt zakonske regulative (zakon i sl.) koja sadrži pokazatelj
21(a) Jednaka prava udovica i udovaca na doživotno pravo korištenja porodičnog doma	0	0	0	0	0	2	2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
22(a) Jednaka prava nasljeđivanja za sinove i kćerke	2	2	2	2	2	2	3 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
22(b) Jednaki udjeli u nasljeđivanju za sinove i kćerke	2	2	2	2	2	2	NP Pokazatelj nije primenljiv
9 Alocirani su finansijski resursi za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od strane žena	1	1	0	0	0	0	
10 Utvrđene su kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju	2	2	2	0	0	0	

*Spominjanje Kosova vrši se u skladu s Rezolucijom 1244 (1999) Vijeća sigurnost

PREGLED REZULTATA UPITNIKA ZA IZVJEŠTAVANJE O COR 5.A.2 U SRBIJI (2020. GODINA)

POKAZATELJ A	Zajednički upis	Prisutan
POKAZATELJ B	Saglasnost supružnika	Prisutan
POKAZATELJ C	Nasljeđivanje	Prisutan
POKAZATELJ D	Alokacija sredstava	Nije prisutan
POKAZATELJ E	Običajni sistemi za posjed nad zemljištem	NP
POKAZATELJ F	Kvota	Prisutan

Prisutan visok nivo garancija rodne ravnopravnosti u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem u zakonskom okviru.

Ukupan broj pokazatelja koji postoje u pravnom okviru:

- nijedan
 jedan
 dva
 tri
 četiri
 pet
 šest

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

OPŠTE PREPORUKE

Pratiti napredak koji je ostvaren od posljednjih analiza i izvještavanja o COR i pripremati se za sljedeći krug izvještavanja o COR.

Uvesti digitalne veze registara radi pojednostavljivanja rada i koordinacije između notara i službi za upis prava.

Izmijeniti zakonsku regulativu kako bi se osiguralo pravo udovca ili udovice na doživotno korištenje porodičnog doma.

U zemljama u kojima zakon generira stvarna prava i obaveze vanbračnih partnera omogućiti identifikaciju i upis takvih prava.

Podržati mjerenje i provođenje indikatora 5.a.2 za COR kako bi se omogućilo da katastri nekretnina prikupljaju podatke o vlasnicima i drugim nosiocima prava s rodnom podjelom.

Nacionalne notarske komore trebale bi formalno usvojiti smjernice date u nacionalnim aneksima „Regionalnih smjernica za jačanje rodne ravnopravnosti u notarskim postupcima“ kako bi se razjasnile obaveze notara u vezi s rodnom ravnopravnošću i harmoniziralo postupanje po notarskim uredima.

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

DOBRE PRAKSE NA ZAPADNOM BALKANU

- **Podaci s rodnom podjelom generiraju se iz IT-sistema za upis prava i katastar na zapadnom Balkanu.**
- **Saglasnost supružnika je obavezna** za bilo koju transakciju koja podrazumijeva bračnu imovinu – supružnici upravljaju i raspolazu bračnom imovinom zajednički i saglasno u Albaniji, Srbiji, Sjevernoj Makedoniji, Crnoj Gori i na *Kosovo**.
- **Uobičajeni režim za nekretninu stečenu tokom zakonski formirane sporazumne zajednice (vanbračne zajednice) je suvlasništvo ili zajedničko vlasništvo** u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji, Sjevernoj Makedoniji i na *Kosovu**.
- **Zajednički upis zemljišta u zajedničkom vlasništvu bračnih parova je obavezan ili se potiče ekonomskim poticajima** u Albaniji, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.
- **Pojednostavljeni postupak za upis oba supružnika (zajedničko vlasništvo) po službenoj dužnosti** na osnovu izvoda iz matične knjige vjenčanih i izjave oba supružnika za naknadni upis neupisanog supružnika za nekretnine stečene tokom braka u Srbiji od 8. juna 2018. godine.
- **Smanjenje naknade za upis prava uvedeno je u Srbiji** kroz poticajnu taksu u iznosu republičke administrativne takse od 3 EUR u cilju poticanja povećanja vlasništva i kontrole nad zemljištem od žena, u slučajevima kada su oba supružnika/partnera upisana kao suvlasnici na nekretnini i za upis vlasništva za osobe s invaliditetima (Zakon o republičkim administrativnim taksama u Srbiji).
- **Imenovana je institucija koja će voditi izvještavanje** o indikatoru 5.a.2 za COR u Sjevernoj Makedoniji i Srbiji.
- **Mobilni centri za upis uspostavljeni su** u Srbiji i Bosni i Hercegovini (Republici Srpskoj).
- **U Albaniji Zakon 111/2018 „o katastru“ propisuje obavezan zajednički upis bračne imovine.** Nakon njega usvojena je Uredba br. 1150 od 3. juna 2019. godine, kojom se propisuje postupak za ispravljanje podataka u evidencijama nekretnina koji se odnosi na odgovarajući udio u vlasništvu supružnika kada je cjelokupno vlasništvo bilo upisano u korist samo jednog supružnika.
- **Notari i Agencija za katastar nekretnina organiziraju otvorene dane za pružanje besplatne pravne i stručne pomoći građanima** u Sjevernoj Makedoniji.
- **Matične knjige i registri nekretnina su interoperabilni**, što omogućava postupke nasljeđivanja i prijenosa prava u Srbiji, Albaniji i na *Kosovu**. Ovo je planirano i u Bosni i Hercegovini.
- **Projekat je podigao svijest** o koristima od upisa oba supružnika na zapadnom Balkanu.
- **Uredba o izmjenama i dopunama uredbe o utvrđivanju nagrada i naknada za notare u Bosni i Hercegovini, Republika Srpska**, propisuje popust na naknade notara kada supružnici stječu ili vrše prijenos bračnih nekretnina.
- **Kosovo* je usvojilo Administrativnu instrukciju (GRK) br. 02/2020 za upis zajedničkih nekretnina na ime oba supružnika bez naknade.** Zajednički upis potiče se na osnovu ekonomskih poticaja na *Kosovu** jer Agencija za katastar ne naplaćuje naknade za upis ako oba supružnika zatraže zajednički upis.

*Spominjanje Kosova vrši se u skladu s Rezolucijom 1244 (1999) Vijeća sigurnosti

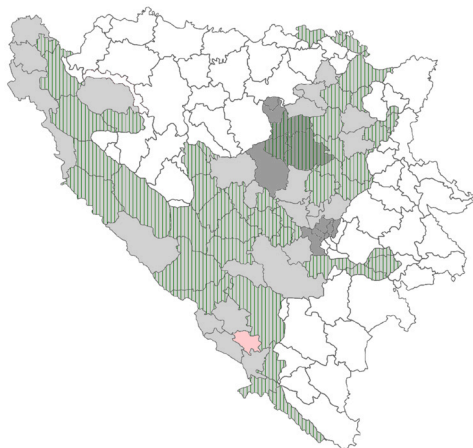
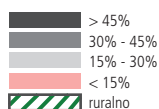
POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

UTICAJ U BROJKAMA OD 2013. DO 2019. GODINE

BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 2013

26,84 % zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

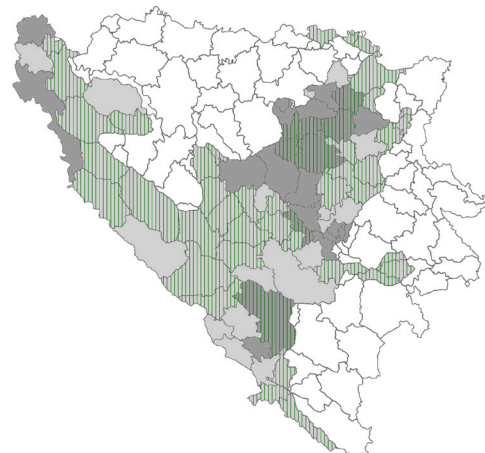
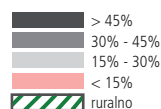
- 37,81% glavni grad Sarajevo (najviše)
- 20,17% općina Buzim (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 2019

38,33% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

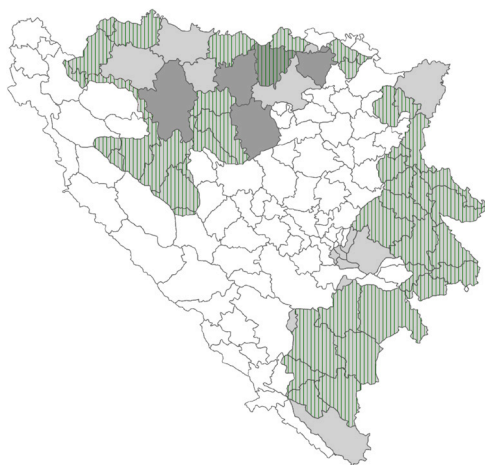
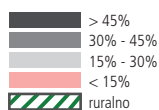
- 42,84% glavni grad Sarajevo (najviše)
- 20,23% općina Buzim (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA, 2013

29,97% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

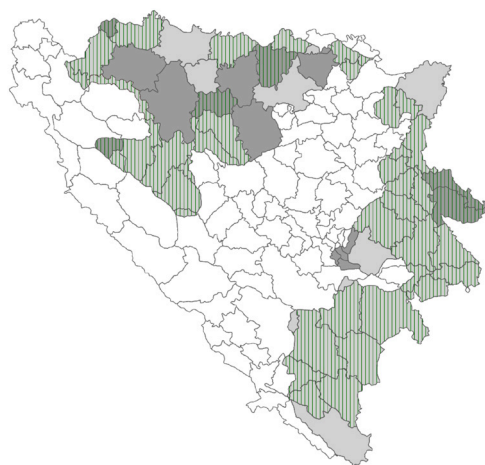
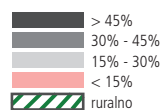
- 33,20% glavni grad Banja Luka (najviše)
- 19,46% općina Sokolac (najmanje)

BOSNA I HERCEGOVINA, REPUBLIKA SRPSKA, 2019

33,83% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

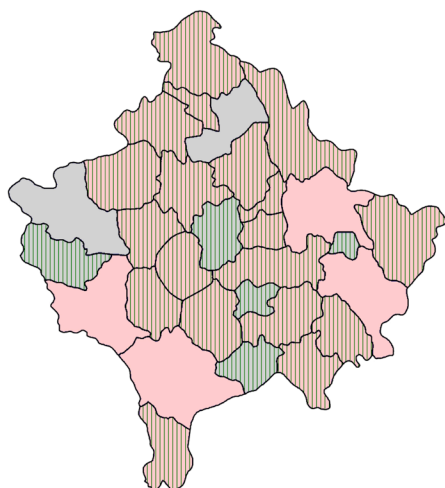
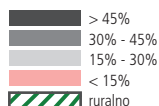
- 34,58% glavni grad Banja Luka (najviše)
- 22,23% općina Trnovo (najmanje)

KOSOVO*, 2013

17,04% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

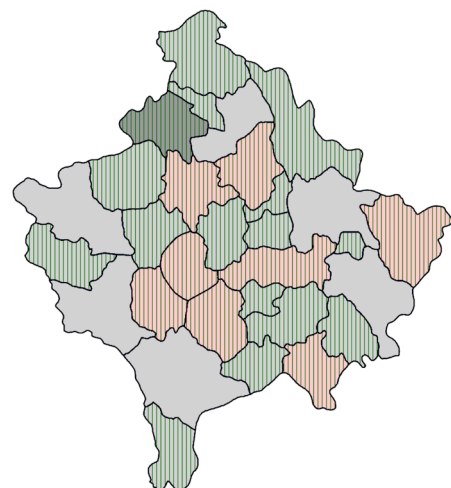
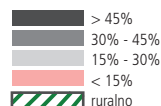
- 17,24% glavni grad Priština (najviše)
- 8% općina Glogoc (najmanje)

KOSOVO*, 2019

17,86% zapisa gdje
su žene vlasnici ili
suvlasnici

- 18,47% glavni grad Priština (najviše)
- 9,2% općina Mališeve (najmanje)

*Spominjanje Kosova vrši se u skladu s Rezolucijom 1244 (1999) Vijeća sigurnosti

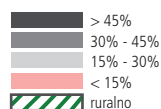
PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

UTICAJ U BROJKAMA OD 2013. DO 2019. GODINE

CRNA GORA, 2013

25.99% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

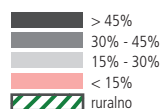
- 31% glavni grad Podgorica (najviše)
- 15% općina Rožaje

CRNA GORA, 2019

32% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

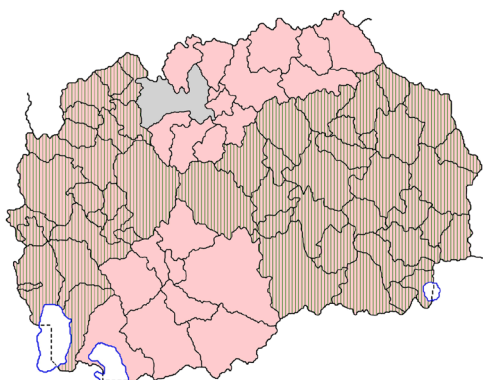
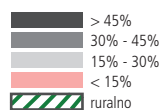
- 37% glavni grad Podgorica (najviše)
- 24% severni deo (najmanje)

SJEVERNA MAKEDONIJA, 2013

16.63% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

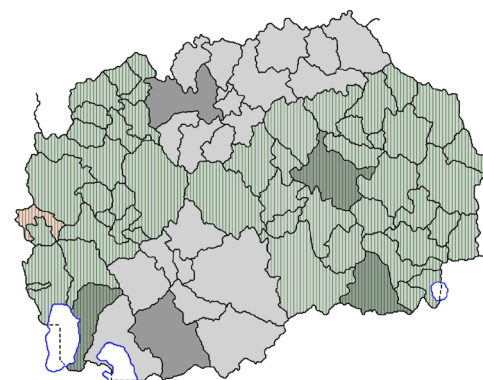
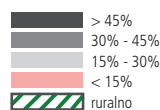
- 18% glavni grad Skoplje (najviše)
- 7% općina Poloska (najmanje)

SJEVERNA MAKEDONIJA, 2019

27.27% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

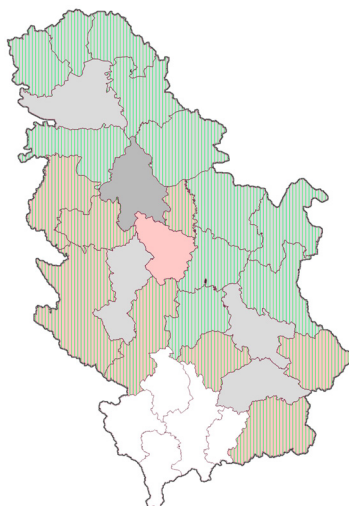
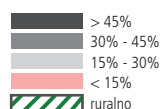
- 34.01% glavni grad Skoplje (najviše)
- 13.96% općina Poloska (najmanje)

SRBIJA, 2013

31.73% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

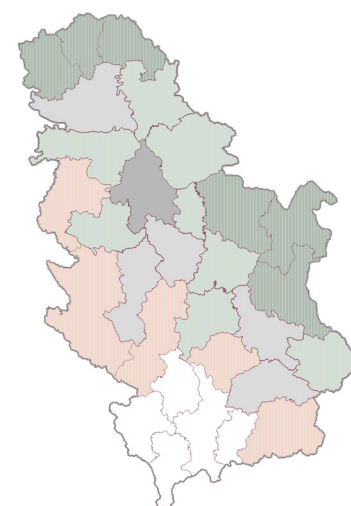
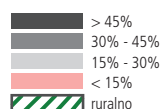
- 35.72% - Beograd
- 51.3% opština Stari Grad (najviše)
- 13.38% - općina Preševo

SRBIJA, 2019

35.50% zapisa gdje su žene vlasnici ili suvlasnici

- 39.47% - Beograd
- 58.44% opština Ada (najviše)
- 14.73% - općina Preševo

POSTIZANJE INDIKATORA 5.a.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

IZVAN ZAPADNOG BALKANA: ZAKONSKE PROCENE U REGIONU JUŽNOG KAVKAZA

Početak 2019. godine vlade Azerbejdžana, Armenije i Gruzije iskazale su zainteresiranost da provedu pregled svojih nacionalnih zakonskih okvira u odnosu na pokazatelje za indikator 5.a.2 za COR. Na osnovu ove uspješne saradnje na zapadnom Balkanu FAO i GIZ su proširili svoje partnerstvo na region južnog Kavkaza kako bi omogućili izvještavanje o indikatoru 5.a.2 za COR.

1. Presentacija LAT i metodologije za izvještavanje o COR za predstavnike nacionalnih institucija za zemljišnu administraciju i zavoda za statistiku koji učestvuju u poticanju rodne ravnopravnosti i za druge relevantne zainteresirane strane.

Ove su radionice pružile priliku da se procijeni napredak koji je ostvaren i koraci koje su vlade ovih zemalja poduzele na jačanju rodne ravnopravnosti, kako u zakonima, tako i u praksi. Iako su ove tri zemlje usvojile rodne strategije i pokrenule pravnu reformu, učesnici su identificirali veći broj kulturoloških i administrativnih barijera koje još uvijek postoje na putu postizanja rodne ravnopravnosti u vlasništvu i kontroli nad zemljištem. Ove su diskusije pružile dobru osnovu za detaljnu analizu političkog i pravnog okvira u odnosu na pokazatelje za indikator 5.a.2 za COR i za poticanje nacionalnih diskusija o političkim, administrativnim i zakonskim opcijama koje su dostupne za brže postizanje rodne ravnopravnosti u praksi.

2. U saradnji s relevantnim nacionalnim institucijama identifikacija timova nacionalnih pravnih eksperata s iskustvom u oblasti stvarnih i ljudskih prava.

Ovi su eksperti prošli obuku za korištenje alata i metodologija za procjenu kako bi se osigurala konzistentnost u razmatranju nacionalnih pravnih okvira. Tokom perioda od 20 dana prikupili su sve relevantne instrumente kao što su politike, nacrti politika, zakoni, nacrti zakona i propisa i obavili skrining ovih dokumenata da bi utvrdili jesu li pokazatelji integrirani u pravni okvir ili je integracija u toku kroz usvajanje političkih mjera ili zakonsku reformu. Rezultati procjena potvrđuju da iako neke garancije rodne ravnopravnosti u vlasništvu i/ili kontroli nad zemljištem postoje u zakonskom okviru, zemlje ovog regiona nastavljaju da rade na postizanju višeg nivoa garancija i na omogućivanju da u praksi muškarci i žene ubiru jednake koristi od zaštite njihovih stvarnih prava koju pruža zakon.

3. Presentacija rezultata i validacija.

Rezultati su prezentirani početkom 2020. godine na nacionalnim radionicama u Azerbejdžanu i Gruziji. Nacionalna radionica koja je planirana u Armeniji odgođena je zbog pandemije COVID-19.

radionica u Azeriju

PARTNERSTVA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST U VLASNIŠTVU I KONTROLI NAD ZEMLJIŠTEM

REZULTATI LAT-A

LAT INDIKATOR		Jermenija	Azerbejdžan	Gruzija
18(a)	Zajednički upis zemljišta obavezan je ili se potiče za bračne partnere	0	0	0
18(b)	Zajednički upis zemljišta obavezan je ili se potiče za vanbračne zajednice	0	0	0
17(a)	Saglasnost supružnika neophodna je za transakcije zemljišta	2	2	0
17(b)	Saglasnost partnera je neophodna za transakcije zemljišta	0	0	0
20(a)	Jednaka prava udovica i udovaca odnosno partnera na udio u imovini supružnika	2	2	2
21(a)	Jednaka prava udovica i udovaca na doživotno pravo korištenja porodičnog doma	2	0	0
22(a)	Jednaka prava nasljeđivanja za sinove i kćerke	2	2	2
22(b)	Jednaki udjeli u nasljeđivanju za sinove i kćerke	2	2	2
9	Alocirani su finansijski resursi za povećanje vlasništva i kontrole nad zemljištem od žena	0	0	0
10	Utvrđene su kvote za učešće žena u institucijama za upravljanje zemljištem i zemljišnu administraciju	0	0	0

LAT METODOLOGIJA

- 0 Pokazatelj ne postoji
- 0.5 Pokazatelj u razvoju koji obuhvata ovo
- 1.5 Pokazatelj uspostavljen koji obuhvata ovo
- 1 Politika uspostavljena koja obuhvata pokazatelj
- 1.5 Nacrt zakonske regulative (zakon i sl.) koja sadrži pokazatelj
- 2 Pokazatelj postoji u primarnom zakonu
- 3 Pokazatelj postoji u sekundarnoj regulativi
- NP Pokazatelj nije primenljiv

POSTIZANJE INDIKATORA 5.A.2 ZA COR NA ZAPADNOM BALKANU I ŠIRE

PARTNERSTVA ZA RODNU
RAVNOPRAVNOST U
VLASNIŠTVU I KONTROLI
NAD ZEMLJIŠTEM

2020. GODINE

Nazivi i prezentacija sadržaja u ovoj publikaciji ne impliciraju iskazivanje bilo kojeg mišljenja u ime Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija u vezi s pravnim statusom bilo koje zemlje, teritorije, grada ili oblasti ili njegovih institucija ili u vezi s razgraničavanjem ili utvrđivanjem granica. Isprekidane linije na kartama predstavljaju približne granične linije za koje možda još ne postoji potpuna saglasnost.